UITGAVE APRIL 2016

Science For A Better Life

FRUITTEELT KOERIER

Perenbladvlo laat zich gelden

Begin maart snoeit Piet Jongerius een perceel Conference bij fruitteeltbedrijf Van der Grift in Cothen (U.). Piet - 74 jaar - werkt al 40 jaar bij Van der Grift maar wil het mooie werk ook na zijn pensioen nog niet echt loslaten...
Hoewel het snoeien voorspoedig gaat, is er toch wel enige zorg over de schade door perenbladvlo. ,,Door de extra generatie die zich in het warme najaar heeft gevormd, zijn plaatselijk veel knoppen leeggezogen. Daar krijgen we hoe dan ook schade van'', vertelt mede-eigenaar Floris van der Grift. Hoe groot die schade is, durft hij nu nog niet te zeggen. ,,Op de meeste percelen lijkt het gelukkig mee te vallen, maar er zijn er ook waar 50 tot 60 procent van de knoppen is aangetast. Daar missen we nu al een flink deel van de oogst.''

'EEN MIDDEL MET VEEL MOGELIJKHEDEN'

'Een goede bestrijder van vruchtrot, zonder residu op de vrucht, flexibel inzetbaar tot kort voor de oogst en wellicht óók nog goed bruikbaar bij de schurftbestrijding...' Volgens Aryan van Toorn, adviseur en coördinator van de CAF, biedt Serenade een keur aan mogelijkheden in de teelt van appel en peer.

Meer op pagina 2

'WERKT HET GOED? JA, HET WERKT ÉCHT GOED!'

Afgelopen jaar is bij fruitteler Richard van Maaren in Herwijnen (Gld.) een bewaar- en residuproef met Serenade in bessen uitgezet. Eind februari kwamen een aantal adviseurs - waaronder Willem van Eldik van Delphy - daar samen om de resultaten te bespreken. Van Eldik is inmiddels overtuigd van de prestaties van Serenade. ,,Werkt het goed? Ja, het werkt écht goed!''

Meer op pagina 3

Grondig onderzoek naar driftarme spuittechnieken

Hoe krijg je gewasbeschermingsmiddelen zo effectief en driftarm mogelijk in de boom? En welke technieken zijn daarvoor het meest geschikt? Met deze twee vraagstukken gaat een groot aantal partners binnen de fruitteelt de komende drie jaar intensief aan de slag. Onderzoeker Marcel Wenneker van Wageningen UR (PPO Fruit) geeft tekst en uitleg over dit grootschalige project.

Hoe ziet de ideale spuittechniek voor de fruitteelt eruit? Marcel Wenneker heeft daar zeker z'n ideeën over, maar vindt het nog veel te vroeg om daar richting aan te geven, laat staan een oordeel over te vellen. ,,We zijn nu net begonnen om de belangrijkste bestaande technieken aan de basis te onderzoeken. Dan past het natuurlijk niet om daar nu al over te oordelen.

Bovendien is er nog heel veel onbekend over zaken als luchtstroming en depositie van spuitvloeistof. Dat gaan we nu allemaal heel nauwkeurig onderzoeken. Wat dat betreft mag je dit nieuwe onderzoek best baanbrekend noemen.''
Het onderzoek *'Innovatieve en efficiënte toedieningstechnieken'* vindt plaats via een publiek private samenwerking (PPS) dat mede opgezet is door de Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO) en waarin een groot aantal organisaties en bedrijven participeert, waaronder diverse waterschappen en alle grote gewasbeschermingsmiddelenfabrikanten. Verder doen ook de spuitmachinefabrikanten KWH Holland, Hol Spraying Systems, Van den Munckhof en vertegenwoordiger Dik van der Linden (Lochmann) mee. ,,Eigenlijk staan zij centraal in dit onderzoek, omdat we specifiek hún spuittechnieken onderzoeken'', zo benadrukt Wenneker het grote belang

van hun deelname. ,,Bovendien hebben we met deze vier fabrikanten alle gangbare spuittechnieken in ons onderzoek ondergebracht. Daarmee creëren we niet alleen een breed draagvlak binnen de sector, maar kunnen we de telers straks ook een goed overzicht geven van de resultaten.''

'Percentage drift moet nóg verder omlaag', lees verder op pagina 7.

GEZOCHT: BESTE SCHEMA TEGEN ZWARTVRUCHTROT

Hoe kunnen middelen met een werking tegen zwartvruchtrot worden verweven tot een effectieve systeemaanpak? Deze vraag is al een aantal jaren actueel in de teelt van peren. Adviesdienst CAF toetste het afgelopen seizoen opnieuw een aantal schema's in Conference. Adviseur Ferdy Tolhoek geeft uitleg.

Meer op pagina 4

'ALLES IN DE STRIJD TEGEN SUZUKI-FRUITVLIEG'

,,Een sluitende oplossing voor de Suzuki-fruitvlieg in de kersenteelt hebben we op dit moment nog niet. Maar qua kennis en technische mogelijkheden zijn we wel weer een heel stuk verder dan vorig jaar'', zegt Tonnie van Kessel, technisch adviseur bij AgroBuren.

Meer op pagina 4

Wes Janssen neemt afscheid

,,Hoe het straks zal zijn als ik met pensioen ben? Dat weet ik niet, want het is voor mij de eerste keer'', grapt Wes Janssen als hem naar het aanstaande 'baanloze' leven wordt gevraagd.

Na meer dan 40 jaar in het fruit te hebben gewerkt - waarvan 35 jaar bij Bayer (en voorlopers) - zet Janssen eind juni een punt achter zijn loopbaan. ,,Nee, ik ga me zeker niet vervelen'', weet hij nu al, ,,Ik ben politiek actief en overweeg ook om mijn kennis over fruitteelt in ontwikkelingslanden over te brengen. Verder zie ik mezelf ook nog wel eens een perceeltje snoeien. Genoeg plannen dus.'' Tot het zover is probeert hij lopende zaken zo goed mogelijk af te wikkelen en zijn opvolger Joost Nijssen zo goed mogelijk in te werken. ,,We maken het netjes af, tot op 't eind.''

'Natuurlijk houden telers rekening met hun omgeving', lees verder op pagina 5.

10 JAAR FRUITTEELT KOERIER!

Blijf op de hoogte van de actuele zaken.
Volg ons op Twitter of Facebook:
BayercropNL

SERENADE: **de natuurlijke keuze in fruit**

Serenade is een fungicide gebaseerd op de van nature in de bodem voorkomende bacteriestam *Bacillus subtilis QST 713*. Het heeft niet alleen een brede werking tegen schimmels, maar ook een direct bio-stimulerend effect op de plant. Door gebruik van Serenade kunnen residugehaltes en het aantal residuen bij de oogst flink gereduceerd worden.

Werking

Serenade is een breedwerkend bedekkingsfungicide ter bestrijding van diverse soorten schimmels in de fruitteelt, zoals Botrytis, echte meeldauw en Monilia. Het middel kan het beste preventief worden ingezet. Dus spuiten voordat de schimmels aanwezig zijn - of nadat deze eerst door curatieve middelen zijn bestreden. De werkingsduur van Serenade is in snel groeiende gewassen rond de 7 tot 10 dagen.

Dosering

Serenade is effectief bij een dosering tussen de 5 en 8 liter per hectare. In verticaal geteelde gewassen - of gewassen met veel bladmassa - kan het beste een dosering van 5 tot 8 liter per hectare worden aangehouden. In horizontaal geteelde gewassen is 5 liter per hectare voldoende.

Toepassing

Serenade heeft een uitvloeier nodig (bijvoorbeeld Silwet® Gold) om een goede bedekking te realiseren. Onderzoek heeft laten zien dat de werking hierdoor significant wordt verbeterd. Serenade kan zowel solo als in combinatie met andere fungiciden worden ingezet.

Inzetbaarheid

Serenade heeft een wachttijd van nul dagen. Het middel kan daarom tot op de dag van de oogst worden ingezet.

DE KRACHT VAN SERENADE

- Brede werking tegen veel schimmels, zoals Botrytis en meeldauw
- Werking op basis van verschillende werkingsmechanismen
- Veiligheidstermijn: nul dagen.
- Sleutelproduct in resistentie- en residumanagement.

Verder vereist Serenade geen driftreducerende maatregelen, heeft het geen effect op nuttige insecten en bestuivers en is het niet resistentiegevoelig. Het middel past daardoor optimaal in een geïntegreerde teelt.

Advies

- *In pitfruit:* Serenade inzetten ter bestrijding van schurft, bacterievuur en bewaarziekten. Dosering: 5-8 l/ha
- *In steenfruit:* Serenade rond de bloei in afwisseling met chemische fungiciden toepassen, en daarnaast kort voor de pluk inzetten om vruchtrot te voorkomen. Dosering: 5-8 l/ha.
- *In aardbeien, frambozen en bramen:* starten met een chemische bestrijding van meeldauw en vruchtrotschimmels, om daarna de laatste bespuitingen voor de oogst of de bespuitingen tussen de plukken door uit te voeren met Serenade. Ook in de teelt van druiven kunnen de laatste bespuitingen worden vervangen door Serenade. Dosering: 5 l/ha.
- *In bessen:* met name gedurende de zomermaanden Serenade toepassen ter vervanging van captan. Dosering: 5 l/ha.

Het resultaat van een bestrijding met Serenade is vergelijkbaar met een geheel chemisch schema, maar de residugehaltes en het aantal residuen bij de oogst kunnen met Serenade flink gereduceerd worden. Daarnaast kan door vervanging van chemie in het schema de totale milieubelasting verminderd worden!

'Een middel met heel veel mogelijkheden'

'Een goede bestrijder van vruchtrot, zonder residu op de vrucht, flexibel inzetbaar tot kort voor de oogst en wellicht óók nog goed bruikbaar bij de schurftbestrijding...' Volgens Aryan van Toorn, adviseur en coördinator van de CAF, biedt Serenade een keur aan mogelijkheden in de teelt van appel en peer.

,,Feitelijk is Serenade het eerste biologische fungicide dat écht grootschalig geïntroduceerd wordt in de fruitteelt. Dat mag je toch wel bijzonder noemen'', zo begint Van Toorn het gesprek. Toch 'voelt' het middel voor hem niet meer echt als nieuw. ,,De afgelopen zes, zeven jaar hebben we heel veel voorwerk gedaan met Serenade; niet alleen rechtsteeks met Bayer, maar ook in samenwerking met andere partijen in de keten. Daardoor zijn we de aftastende fase eigenlijk al lang voorbij en weten al heel goed wat het middel kan. In proeven heeft Serenade vanaf het begin een zeer consistente lijn laten zien voor wat betreft de bestrijding van vruchtrot. Daardoor kunnen we er nu meteen vol mee aan de slag.''

Gaten opvullen met Serenade

Net als in andere fruitsoorten, zal Serenade in appel en peer ook afwisselend of in combinatie met chemische fungiciden ingezet moeten worden. Praktisch gezien past het middel het beste in de laatste vier à vijf weken voor de oogst, omdat het geen residu achterlaat (dus geen extra actieve stof en ook geen residuvulling). Nog een voordeel is dat Serenade goed past binnen het resistentiemanagement, omdat het middel een bacterie *(Bacillus subtilis)* als werkzame stof bevat. Verder speelt mee dat de veiligheidstermijn voor captan dit jaar wettelijk opgetrokken is van één naar vier weken. ,,Dat maakt de weg voor Serenade dus extra vrij'', aldus Van Toorn.
De afgelopen vier jaar is Serenade telkens in verschillende schema's toegepast, zowel in appel als in peer. Daaruit kwam naar voren dat het middel in de afspuitfase het sterkste is in afwisseling met chemisch fungiciden. Of zoals Van Toorn het zegt: 'met Serenade kun je heel mooi de gaten tussen de chemie opvullen'.

Ook effect op schurft

Nog een andere optie die CAF momenteel onderzoekt is het inzetten van Serenade tegen schurft. Uit oriënterende proeven met uitsluitend groene middelen is al gebleken dat Serenade een redelijke werking tegen schurft lijkt te hebben. ,,Dat is uiteraard niet genoeg om er meteen iets mee te kunnen in de praktijk, maar wél aanleiding om verder te bekijken wat de mogelijkheden zijn'', aldus Van Toorn. De komende maanden wordt bekeken welke positie het middel binnen de reguliere schurftbestrijding in zou kunnen nemen. Ook wordt Serenade getest als schurft-, meeldauw- en vruchtrotbestrijder in het biologische appelras Natyra. Daarvoor is een gezamenlijk project opgezet tussen Bayer, FruitConsult en CAF op Proeftuin Randwijk.
,,Voor de gangbare praktijk is het vooral van belang om te ontdekken wat de meerwaarde van Serenade kan zijn in een vroeg schema, naast en mét de gebruikelijk fungiciden'', zo verduidelijkt Van Toorn. Een groot voordeel van Serenade is dat het negen keer per seizoen gebruikt mag worden, waardoor er buiten de toepassing in het afspuitschema wellicht meer mogelijkheden zijn. ,,Dat hopen we de komende jaren helder te krijgen.''

Aryan van Toorn is adviseur bij CAF in Waardenburg

'Té veel voordelen'

Of de praktijk Serenade komend seizoen meteen breed zal inzetten, durft de adviseur op dit moment nog niet zeggen. ,,Nieuwe middelen moeten altijd even een 'proefperiode' doorlopen bij de telers. Bij Serenade zal dat niet anders zijn. Daarnaast is een schema met Serenade iets duurder dan een zuiver chemisch schema. Ook dat zal sommige telers zeker tegenhouden...'' Voor de langere termijn verwacht hij echter dat nagenoeg iedere teler overstag zal gaan, want daarvoor heeft het middel in zijn ogen té veel voordelen. ,,Hoe je het ook wendt of keert; duurzaamheid gaat de komende jaren een steeds belangrijkere rol spelen in de fruitteelt. En in dat licht krijgt de reguliere chemie het gewoon steeds lastiger. Serenade is gewoon een mooi alternatief met veel perspectief'', zo besluit Van Toorn.

'GOEDE RESULTATEN TREKKEN TELERS NU ECHT OVER DE STREEP'

De afgelopen jaren zijn in rode bes meerdere bewaar- en residuproeven met Serenade uitgezet, onder andere bij fruittteler Richard van Maaren in Herwijnen (Gld.). Eind februari kwamen een aantal adviseurs - waaronder Willem van Eldik van Delphy - daar samen om de resultaten te bespreken. Van Eldik is inmiddels overtuigd van de prestaties van Serenade. ,,Werkt het goed? Ja, het werkt écht goed!''

Fruitteler Richard van Maaren (rechts) en Delphy-adviseur Willem van Eldik bespreken samen de uitkomsten van de bewaarproef met Serenade. Doel van de proef was om te kijken welke middelen(combinaties) bij lange bewaring van rode bessen (vanaf ca. februari) de beste en meest zekere bestrijding van Botrytis geven.

,,Kijk, hier liggen de bewijzen'' ,zegt Van Eldik. ,,De kistjes met de mooiste bessen zijn in de laatste vijf à zes weken voor oogst met Serenade behandeld. En dat beeld zien we eigenlijk overal: in vergelijking met zuiver chemische spuitschema's scoort een schema met Serenade minimaal gelijkwaardig en vaak beter. En een residuloos product krijg je daar dus gratis bij.'' Van Eldik is duidelijk enthousiast over de prestaties van Serenade. Na enkele proefjaren - en vorig jaar de introductie in de praktijk - verwacht de adviseur dat Serenade komend seizoen dan ook echt goed doorbreekt. ,,Telers hebben de resultaten van het middel op meerdere plekken - waaronder de jaarlijkse demodag kleinfruit - met eigen ogen kunnen zien. Dat helpt natuurlijk enorm bij de acceptatie van een nieuw, en in dit geval toch ook andersoortig middel. Ik verwacht dat ook de terughoudende telers gaan meebewegen en over de streep getrokken kunnen worden.''

'Je kunt er zo mee aan de slag'

Ook Van Maaren is enthousiast over het middel. ,,Vorig jaar heb ik Serenade voor het eerst ingezet, als vervanger van captan. Ik heb het drie keer gebruikt: op het einde van de bloei, twee weken na de bloei en nog een keer rond half juli toen het slecht weer werd. Het resultaat daarvan kun je in deze kistjes zien: de bessen zien er prima uit.'' Op de vraag of Van Maaren het middel ook echt 'optimaal' heeft ingezet, durft Van Eldik nog geen eenduidig antwoord te geven. ,,De exacte positionering is voor een deel nog een leerproces. De komende jaren moeten we dat verder uitvinden en doorontwikkelen. Feit is dat schema's met Serenade - vooral in de laatste weken voor de oogst, maar ook tijdens de bloei - telkens gelijk of beter scoren dan de zuiver chemische schema's.''

Omdat Serenade een bedekkingsfungicide is moet het middel goed op de bes komen, zo benadrukt de adviseur. Spuiten bij droog weer - liefst 's ochtend of 's avonds - geeft meestal het beste resultaat. ,,Eigenlijk wijkt de toepassing van Serenade daarmee maar weinig af van de gangbare chemie. Telers kunnen er dus zo mee aan de slag'', zo vat Van Eldik de praktische kant van het middel samen.

PRAKTIJKSCHEMA MET SERENADE SCOORT 'T BESTE

Op een proefstrook bij Van Maaren zijn afgelopen seizoen vier verschillende objecten aangelegd in het bewaarras Rovada. Naast een onbehandelde strook, zijn er drie spuitschema's toegepast waarbij de gangbare chemische fungiciden afwisselend zijn ingezet. Bij twee van de drie objecten is in de laatste weken voor de oogst gekozen voor vier of vijf bespuitingen met Serenade. En die blijken nu heel goed tevoorschijn te komen uit de bewaring. Nóg iets beter zijn echter de bessen uit het eigen praktijkschema van Van Maaren; deze zijn niet alleen het grootste, maar zijn ook het meest regelmatig gegroeid. De teler denkt dat dit, behalve door Serenade, ook door de uitgebalanceerde bemesting op het bedrijf komt. ,,De laatste jaren besteed ik veel aandacht aan sporenelementen zoals ijzer, mangaan en borium. Ik heb de indruk dat dit de kwaliteit van de bessen ten goede komt.'' Adviseur Van Eldik ondersteunt deze woorden volmondig. Volgens hem valt er nog veel te winnen op het vlak van bemesting. ,,Ik denk dat veel telers te weinig sporenelementen en calcium toepassen en teveel kalium. Het is goed om daar de komende jaren meer de focus op te leggen.''

Serenade ook tegen Pseudomonas in kersen

Tak-en bloesemsterfte wordt veroorzaakt door de schimmel Monilia en de bacterie Pseudomonas. Vooral bij nat en koel weer tijdens de bloei kan de schade aanzienlijk zijn. In samenwerking met Willem van Eldik, senior adviseur aardbeien en houtig kleinfruit, is er in 2015 een demoproef uitgevoerd op de proeftuin in Randwijk. Rond de bloei van het gevoelige kersenras Samba is er vier keer gespoten om de aantasting te beperken. Omdat zowel de schimmel als de bacterie kan toeslaan werden de fungiciden aangevuld met Serenade, dat een werking tegen bacteriën heeft. Op de goed bezochte steenfruitdag in juni werden de resultaten aan de bezoekers getoond. De toepassing waarbij de chemische behandelingen werden aangevuld met Serenade bleek als beste uit de bus te komen met een Pseudomonas bestrijdingseffect van zo'n 60%. De kersentelers konden, onder leiding van René Albers van StonefruitConsult, verder de proeven bezichtigen die betrekking hadden op snoei, dunning en bemesting. Het is de bedoeling om dit jaar weer een steenfruitdag in Randwijk te organiseren.

Zoeken naar het beste schema tegen zwartvruchtrot

Hoe kunnen middelen met een werking tegen zwartvruchtrot worden verweven tot een effectieve systeemaanpak tegen deze ziekte? Deze vraag is al een aantal jaren actueel in de teelt van peren. Adviesdienst CAF toetste het afgelopen seizoen opnieuw een aantal schema's in Conference. Adviseur Ferdy Tolhoek geeft tekst en uitleg.

,,Kijk naar de historie van je percelen, hou de actuele ziektedruk in de gaten en grijp tijdig in op kritiek momenten!'' Ferdy Tolhoek vat in het kort samen hoe de 'ideale' bestrijding van zwartvruchtrot er wat hem betreft uit ziet. Vooral op tijd starten met de bestrijding is volgens de adviseur essentieel. ,,We hebben aanwijzingen dat mei en juni de gevaarlijkste maanden zijn voor zwartvruchtrot. Dus wacht niet tot je de eerste symptomen ziet, want dan ben je te laat'', zo stelt hij nadrukkelijk. Ook wijst hij er nog maar eens op dat regen een enorm snelle en grote verspreiding van sporen kan veroorzaken, zowel nieuw als vanuit de epifytische fase. ,,Als teler moet je er - zeker bij broeierig en regenachtig weer na een periode van droogte - meteen bovenop zitten met een zo krachtig mogelijk middel.''

Nieuwe spuitschema getest

Maar wat zijn dan de meest krachtige middelen tegen zwartvruchtrot? En hoe plaats je die het beste in het spuitschema? ,,Op die vragen krijgen we elk jaar weer een beter antwoord'', zo geeft Tolhoek de 'zoektocht' weer. Een belangrijke basis hiervoor is in 2014 gelegd, met een veldproef waarin 12 verschillende middelen(combinaties) in een wekelijks doorspuitschema van tien behandelingen met elkaar vergeleken zijn. Hieruit kwam onder meer naar voren dat de basisfungiciden met een captan-component niet sterk genoeg zijn om zwartvruchtrot - op percelen met een historie - goed te kunnen bestrijden en dat aanvullingen in de bestrijding van zwartvruchtrot zeker nodig zijn.

Met de kennis en de resultaten uit deze proeven zijn - in samenwerking met middelenfabrikanten - het afgelopen jaar weer diverse middelen beproefd, al dan niet in een spuitschema. Uit de resultaten blijkt onder andere dat Luna EXPERIENCE vaak (mede) de beste bestrijding geeft zowel op het blad als op de vruchten. ,,Zelf zie ik dit middel dan ook als één van de sleutelproducten tegen zwartvruchtrot'', aldus Tolhoek.

Ferdy Tolhoek is gewasbeschermingsadviseur fruitteelt bij CAF

Geen enkel schema sluitend

Tegelijkertijd laten de resultaten ook zien dat vooralsnog geen enkel schema sluitend is tegen zwartvruchtrot. ,,We missen nog steeds verfijnde kennis over de levenscyclus van de schimmel in relatie tot de gewasgevoeligheid. Daardoor weten we bijvoorbeeld nog niet precies wanneer de aangetaste bladeren en vruchten geïnfecteerd zijn. Juist dit soort zaken zijn erg belangrijk om de middelen precies op het goede moment in te kunnen zetten. Als CAF gaan we dit komend seizoen beproeven. Verder zou het mooi zijn als we vooraf zouden weten of de schimmel daadwerkelijk in een perceel aanwezig is. Ook dat zou de effectiviteit van de aanpak flink kunnen vergroten'', zo stelt de adviseur. Voor 2017 staat er een publiek private samenwerking (PPS) rondom zwartvruchtrot op stapel, waarin onder andere CAF en Bayer participeren. In deze PPS wordt niet alleen de levenscyclus verder onderzocht, maar ook de effectiviteit van hygiënemaatregelen, DNA-toetsing, plantversterking en chemie. ,,Hopelijk geeft dit nieuwe aanknopingspunten voor een betere bestrijding'', zo besluit Tolhoek.

'BASTA 200 LIJKT EFFECTIEF'

Kun je met het bestrijden van onkruiden een basis leggen voor de bestrijding van zwartvruchtrot? Ook met deze vraag is de CAF het afgelopen jaar aan de slag gegaan. ,, We weten dat sporen van zwartvruchtrot prima kunnen overleven op afstervend organisch materiaal, waaronder onkruiden. Daarvoor is het allereerst belangrijk om basismaatregelen als poetsen van afgevallen blad, stimuleren van de bladvertering en het onkruidvrij houden van de zwartstroken zo strikt mogelijk uit te blijven voeren. Want hiermee kunnen we in de aanloop naar het nieuwe seizoen belangrijke infectiebronnen voor zwartvruchtrot weghalen. Als aanvulling hierop zouden we met een gerichte onkruidbestrijding in het seizoen ook zwartvruchrotsporen kunnen bestrijden'', legt Tolhoek uit. Om de mogelijkheden hiervoor te verkennen is het afgelopen jaar het herbicide Basta 200 'ingeschoven' in een lopende proef met kalkstikstof en Bactofil®, twee middelen die de vertering van blad moet activeren en stimuleren.

Op het proefperceel (met veel onkruid) is op 16 april en 9 juni een onkruidbestrijding met Basta 200 uitgevoerd, waarna op 21 augustus het bestrijdingspercentage (van zwartvruchtrot) op zowel blad als vrucht is vastgesteld. ,,Uit deze resultaten lijkt Basta effectief te zijn tegen sporen. Maar om meer zekerheid hierover te krijgen wordt de proef dit jaar herhaald'', aldus Tolhoek.

Dat hoeft telers echter niet te weerhouden om het middel komend jaar bij een hoge ziektedruk al in het onkruidbestrijdingsschema op te nemen, vindt de adviseur. Hij ziet dan vooral mogelijkheden voor een toepassing rondom de bloei, maar ook tussen de langste dag en de oogst. ,,Zo'n late onkruidbestrijding kan wel eens heel effectief zijn in het doden van sporen.''

'Blijven werken aan oplossingen tegen de Suzuki-fruitvlieg'

,,Een sluitende oplossing voor de Suzuki-fruitvlieg in de kersenteelt hebben we op dit moment nog niet. Maar qua kennis en technische mogelijkheden zijn we wel weer een heel stuk verder dan vorig jaar'', zegt Tonnie van Kessel, technisch adviseur bij AgroBuren. Belangrijk volgens hem is dat telers mogelijkheden hebben - en hopelijk ook behouden - om de vlieg chemisch te bestrijden. ,,Anders is de schade op veel bedrijven niet te overzien.''

Hoe is het afgelopen kersenseizoen verlopen voor wat betreft de Suzuki-fruitvlieg?

,,Als je het vergelijkt met 2014, dan is de schade in seizoen 2015 meegevallen. Dat komt vooral omdat we de mogelijkheid hebben om de vlieg chemisch te bestrijden. Schade was er eigenlijk alleen daar waar niet of te laat is gespoten. Meestal waren dat bomen bij particulieren en her en der wat losse bomen. Professionele kersentelers hebben over het algemeen goed gereageerd en op tijd chemie ingezet.''

Op tijd spuiten is dus belangrijk voor een goede bestrijding...?

,,Ja, want daarmee voorkom je dat de populatie zich ongebreideld op kan bouwen. Als je weet dat één vliegje tot 300 eieren kan leggen en de cyclus zo'n 12 tot 14 dagen bedraagt, dan kan diezelfde vlieg in pakweg anderhalve maand 27 miljoen nakomelingen produceren. Bij zeven tot acht cycli per seizoen zijn dat er op het einde van de oogst dus vele miljarden! Telers die hun vroegste rassen - zoals Burlat en Merchant - op tijd hebben gespoten, hebben die druk in ieder geval voor een flink deel weggenomen. En in de regel hebben zij ook de beste oogst gehad.''

Welke middelen hebben telers komend seizoen ter beschikking?

,,Op dit moment zijn er vijf middelen uit vier chemische groepen beschikbaar tegen de Suzuki-fruitvlieg. Twee belangrijke basismiddel zijn Tracer® en Exirel®. Voor beide geldt dat ze goed werken tegen de vlieg, maar ze hebben als nadeel dat ze schadelijk zijn voor nuttige insecten, zoals roofmijten. En juist die roofmijt hebben we hard nodig om spint onder de duim te kunnen houden. Bovendien is voor beide middelen nog niet duidelijk of ze dit jaar beschikbaar zijn voor de praktijk. Daarvoor is - net als vorig jaar - een vrijstelling noodzakelijk en die is nu *(begin maart, red.)* nog niet afgegeven.

Twee andere middelen zijn Calypso en Gezelle®, beide uit dezelfde werkzame groep *(CNI's, red.)*. Vorig jaar lieten deze middelen in proeven zeer wisselvallige resultaten zien voor wat betreft de bestrijding van Suzuki-fruitvlieg. Om die reden staan ze nu wat op de achtergrond voor deze toepassing.

De vijfde optie is Movento, een middel waarvan we weten dat het een goede basis kan leggen in de bestrijding van Suzuki-fruitvlieg. Bovendien heeft dit middel als voordeel dat het spint bestrijdt en dat het nuttige insecten grotendeels intact houdt, waardoor ook de natuurlijke spintbestrijding niet wordt gedwarsboomd.''

Tonnie van Kessel is technisch adviseur bij AgroBuren

En hoe ziet het ideale spuitschema er dan uit?

,,Zelf denk ik dat een bespuiting met Movento, gevolgd door Exirel en Tracer - mits deze twee een vrijstelling krijgen - voorlopig de beste optie is. Met deze combinatie zit het spuitschema tot aan de oogst dicht en dat is belangrijk om populatie-opbouw van de Suzuki-fruitvlieg te voorkomen.

Ook belangrijk is om op tijd te starten met Movento en daarbij in één keer alle rassen - van vroeg tot laat - te spuiten. Omdat de betrouwbaarheid van feromoonvallen op dit moment nog te wensen overlaat, zeggen we: begin met spuiten zodra de eerste kersen van het vroegste ras wat kleuromslag vertonen. Dan zit je in ieder geval safe. Bovendien weet je dan zeker dat je binnen de veiligheidstermijn van drie weken blijft.''

Welke andere mogelijkheden zijn er - buiten de chemie - om de Suzuki-fruitvlieg te bestrijden?

,,Heel belangrijk blijft het om de bomen goed af te oogsten. Dat geldt met name voor vroege rassen, zoals Burlat en Merchant, waar de vliegen echt massaal op af komen als je ze laat hangen. En ook de bestuivers mogen niet worden vergeten! Verder is het zaak om geoogste kersen meteen te koelen, zodat eventuele eitjes in de kersen niet uit kunnen komen.

Ook heeft een aantal telers het afgelopen jaar zeer fijnmazige netten rondom een aantal van hun percelen geplaatst. Daarvan kunnen we ondertussen zeggen dat ze goed werken, en dan vooral om de 'grote massa' aan Suzuki-fruitvliegen tegen te houden.

Waar we op proefniveau nog mee bezig zijn is om rondom de kleuromslag van de kersen kalkmelk met ManZincum te spuiten. Deze bladbemester met mangaan, zink en koper heeft een afwerende werking op Suzuki, waardoor door de eiafzet wordt verlaagd. Nadeel is echter dat de glans wat van de kersen af gaat.''

Tot slot: is de Suzuki-fruitvlieg met het huidige pakket aan maatregelen beheersbaar?

,,Die stelling durf ik op dit moment nog niet aan. We kennen de plaag pas twee seizoenen; dat is te kort om stellige uitspraken te doen. Ook krijgen we elk jaar weer veel nieuwe informatie, vooral uit Duitsland en Zwitserland. Dat geeft aan dat de beheersingsmogelijkheden nog steeds volop in ontwikkeling zijn. Verder heb ik op dit moment geen enkele aanwijzing dat de populatie deze winter kleiner is geworden. Zolang dat zo is kunnen we maar beter goed voorbereid zijn en optimaal gebruik maken van mogelijkheden die de chemie ons op dit moment nog biedt.''

Exirel® is een geregistreerd handelsmerk van DuPont Nederland - Tracer® is een geregistreerd handelsmerk van Dow AgroSciences - Gazelle® is een geregistreerd handelsmerk van Certis Europe

VERVOLG VAN VOORPAGINA

'Natuurlijk houden telers rekening met hun omgeving! Maar hoe krijg je dat bij burgers tussen de oren?'

Eigenlijk wil hij er nog niet zo mee bezig zijn. ,,Het duurt nog meer dan drie maanden voor ik weg ben, hoor!'', zegt Wes Janssen met nadruk. Tot die tijd draait hij gewoon mee in het vak dat hij - volgens collega's en relaties - altijd met veel passie en inzet heeft uitgedragen. En om er nog maar een paar quotes uit te gooien: 'Wes is niet alleen erg deskundig in zijn vak, maar is ook altijd open blijven staan voor andere opvattingen' en 'Wes heeft altijd een brede interesse gehad in mensen. Ik ken eigenlijk niemand die niet met hem overweg kan'. Tijd voor een terugblik.

Je hebt ruim 40 jaar in de fruitteelt gewerkt. Hoe zijn die jaren - in vogelvlucht - verlopen?

,,Misschien moet ik eerst vertellen dat ik grootgebracht ben op een fruitteeltbedrijf in Winssen, bij Nijmegen. Mijn ouders teelden appels, peren en aardbeien. De fruitteelt is me dus min of meer met de paplepel ingegoten. Het ouderlijke bedrijf was met ca. 6 hectare echter te klein om over te nemen. Daarom ben ik in 1973 begonnen als bedrijfsleider bij een groot fruitteeltbedrijf in Wijk bij Duurstede. In 1980 ben ik overgestapt naar Hoechst. Via Rhône-Poulenc en Aventis ben ik doorgerold naar het huidige Bayer. In die periode van 35 jaar heb ik in bijna alle 'takken van sport' gezeten: technisch, marketing, development en nog wel wat meer. Maar wél allemaal binnen de fruitteelt.''

Als je terugkijkt op je werkzame periode, wat valt dan het meeste op?

,,Ik denk toch wel de enorme schaalvergroting, met name in de laatste tien, vijftien jaar. Zaten veel grootfruitbedrijven rond de eeuwwisseling nog rond de 7 à 8 hectare, nu is dat meer dan het dubbele. Daarmee zijn de risico's en verantwoordelijkheden van alle partijen die daar omheen staan ook groter geworden. Het belang van goed advies is groter dan ooit; missers worden je meer aangerekend dan vroeger. Het is - kortom - veel zakelijker geworden. De menselijke kant is daardoor helaas wat meer op de achtergrond geraakt. Verder is ons werk door mobiele telefoons en laptops veel sneller en flexibeler geworden. Toen ik net begon met dit werk verzamelde mijn vrouw overdag alle telefoontjes. Die mensen belde ik dan 's avonds terug. Ook hadden we toen nog bezoekrapporten die we op drievoudig carbonpapier moesten invullen, iets dat je je nu amper meer kunt voorstellen.''

Is je werk door jaren heen ook moeilijker geworden?

,,Niet zozeer moeilijker, eerder complexer. Telers worden met steeds meer adviezen bestookt, uit allerlei hoeken. Voor ons is het moeilijk om al die adviezen te regisseren en onze middelen daarin de juiste - of beter gezegd: zinvolle - plaats te geven. Dat vergt niet alleen veel inzet, maar ook een brede kijk op de héle fruitteelt. Zelf heb ik altijd geprobeerd om 'onze' middelen op een voor de teler realistische manier in spuitschema's te zetten. In lezingen laat ik ook altijd álle belangrijke middelen aan bod komen, dus ook die van de concurrentie. Ik heb de indruk dat dit wel gewaardeerd wordt.''

Welke gebeurtenissen of belevenissen zijn je het meest bijgebleven?

,,Wat me zo als eerste te binnen schiet: een reis naar Chili in 2006. Toen ik erheen ging dacht ik: tja, wat zou de Nederlandse fruitteelt daan nou kunnen leren? Maar toen ik terugging was ik vooral diep onder de indruk van de prestaties aldaar. Dat was dus echt wel een eye-opener; er zijn méér landen in de wereld waar ze heel goed weten hoe ze fruit moeten telen.
Wat me ook goed is bijgebleven is de introductie van Movento in 2011. Net voordat we hele land door wilden om uitleg te geven over het middel brak ik mijn sleutelbeen. Een slechter moment had eigenlijk niet gekund... Ik heb toen wekenlang met mijn toenmalige collega Gijsbert Hakkert als privé-chauffeur de telers bezocht. Dat was toch wel bijzonder...''.

Wat ga je straks missen?

,,Zonder twijfel: de contacten die ik door de jaren heen heb opgebouwd. En dan vooral de telers waar ik vele jaren aan huis kom. Maar ook de hechte samenwerking in het fruitteam, en de onontbeerlijke humor daarbij ga ik zeker missen... (korte stilte). Gelukkig woon ik tussen de fruittelers. Ik zie mezelf dus nog wel eens een perceeltje snoeien.''

En wat ga je zeker niet missen?

,,Dat ik mee móet in de telkens veranderende automatisering. En ook: dat ik niet meer alles hoef te verantwoorden.''

Welk aspect van de gewasbescherming houd je momenteel het meeste bezig?

,,Dat is toch wel het algemene beeld dat mensen van gewasbescherming hebben. Met 'spuiten' zit je volgens velen per definitie in de verkeerde hoek. Terwijl ik juist zie dat het overgrote deel van de telers heel bewust en gericht bezig is met een zo emissiearm mogelijke toepassing van middelen en aan alle kanten rekening probeert te houden met de omgeving. Maar hoe krijg je dat bij de burgers tussen de oren...? Dat is en blijft een grote uitdaging voor de hele sector.''

Tot slot: welke plannen heb je voor de toekomst?

,,Ik ben raadslid voor GroenLinks in Wijk bij Duurstede en daar houd ik me veel bezig met zaken die het buitengebied betreffen. Voor mezelf zie als belangrijke taak om boeren en burgers dichter bij elkaar te brengen. Mijn kennis van landbouw in het algemeen en gewasbescherming in het bijzonder komen daarbij goed van pas. In de praktijk merk ik dat mensen - ook in mijn eigen partij - behoorlijk bevooroordeeld zijn over gewasbescherming. Daar probeer ik waar mogelijk wat kennis op over te dragen en nuance in aan te brengen.

Verder overweeg ik om wat vrijwilligerswerk te doen in ontwikkelingslanden. Mogelijk hebben ze daar nog wat aan mijn kennis over fruitteelt...''

'IK ZIE MEZELF NOG WEL EENS EEN PERCEELTJE SNOEIEN'

EVEN VOORSTELLEN: JOOST NIJSSEN

De opvolger van Wes Janssen heet Joost Nijssen. Hij draait inmiddels al bijna een jaar mee in het team Fruitteelt, Aardbeien en Boomkwekerij. Joost, 33 jaar, is afkomstig van een fruitteeltbedrijf in Kapelle (Zld.) en kent de sector dus al van huis uit. Hiervoor heeft hij onder meer gewerkt bij Enza Zaden, The Greenery en Syngenta Crop Protection.

PRODUCT STEWARDSHIP
stimuleert verantwoorde omgang met middelen

Michel Jansen is sinds kort Product Stewardship Expert bij Bayer. ,,En dat is niet alleen een hele mond vol om uit te spreken, maar ook een functie waar veel mensen niet echt beeld bij hebben'', zo merkt hij in de praktijk. Voor **Fruitteelt Koerier** geeft hij tekst en uitleg over zijn werk, dat - kort samengevat - alles te maken heeft met een verantwoorde omgang met gewasbeschermingsmiddelen.

Om te beginnen: wat is Product Stewardship? En wat doet een Product Stewardship Expert?

,,Stewardship betekent letterlijk rentmeesterschap. Dat woord staat voor het streven naar duurzame ontwikkeling, iets waar we bij Bayer al vele jaren zo goed mogelijk invulling aan proberen te geven. Als Product Stewardship Expert houd ik me - kort gezegd - vooral bezig met zaken die te maken hebben met een verantwoorde omgang met gewasbeschermingsmiddelen. Daarbij kun je een opsplitsing maken naar de mens - en dan hebben we het vooral over de toepassers van middelen - en naar het milieu - waarbij het vooral draait om de zorg voor water en levende organismen. Voor beide werkvelden proberen we het verantwoord en veilig gebruik van onze middelen maximaal te stimuleren. Dat doen we door middel van communicatie, maar ook heel concreet door het aanbieden van technische hulpmiddelen.''

Communicatie is een breed begrip; kun je dat wat concreter maken?

,,Ten eerste bieden we op onze site *(agro.bayer.nl, red.)* een aantal tools en apps aan om gewasbeschermingsmiddelen veilig en verantwoord toe te passen. Verder geven we brochures hierover uit, maken we instructiefilmpjes en geven we tijdens telersbijeenkomsten uitgebreide informatie over een verantwoorde omgang met middelen. Ook zijn we afgelopen jaar gestart met Forward Farming, een grootschalig initiatief om een duurzame bedrijfsvoering in de land- en tuinbouw te bevorderen. Daarvoor zijn we onder meer een samenwerkingsverband aangegaan met een akkerbouwbedrijf in Noord-Holland, waar de komende jaren systemen worden aangelegd en technieken worden getest en gedemonstreerd die bijdragen aan een duurzame gewasbescherming.
Daarnaast participeren we in een aantal projecten, waarbij we nauw samenwerken met onder meer LTO, waterschappen en middelendistributeurs. We zijn bijvoorbeeld partner in het zogenaamde Toolboxteam dat allerlei initiatieven heeft ontplooid om de emissie van middelen naar het oppervlaktewater te beperken. Een tamelijk recent voorbeeld van zo'n initiatief is de erfemissiescan *(zie ook pagina onder, red.)*. Het invullen van deze online-scan maakt binnen een paar minuten duidelijk waar nog mogelijkheden liggen om de belasting van het oppervlaktewater verder te verminderen.''

Welke technische hulpmiddelen bieden jullie aan om schoner en veiliger te kunnen werken?

,,Op dit moment hebben we bij Bayer drie belangrijke hulpmiddelen waarmee we de boer op gaan. Dat zijn de PhytoBac, de doppenspoeler en de easyFlow. Voorlopig de belangrijkste voor ons is de PhytoBac, een gesloten systeem waarbij reststromen van gewasbeschermingsmiddelen door micro-organismen wordt afgebroken. Het is nu een jaar of vijf op de markt en er zijn inmiddels enkele tientallen van geplaatst. Vooral in de bloembollenteelt is de belangstelling op dit moment behoorlijk groot, omdat deze sector haar restmiddelen niet meer over het land mag uitbrengen. Daar komt bij dat bollenkwekers in vergelijking met andere sectoren relatief veel restanten van middelen hebben en bovendien veel middelen op of rond het erf toepassen. De noodzaak om restmiddelen netjes te verwerken en puntemissie te voorkomen is hier dus extra hoog. Wat de belangstelling voor de PhytoBac ook vergroot is dat deze onder de VAMIL en MIA-regeling valt, evenals de bijbehorende spoelplaats. Daarmee neemt de werkelijke investering met meer dan de helft af.
Overigens zijn we er niet op uit om zoveel mogelijk PhytoBac's aan de man te brengen. Het gaat ons erom dat telers bewust omgaan met restmiddelen, zodat deze niet in het milieu terechtkomen. Andere systemen die restmiddelen verwerken, zoals het biofilter of de Heliosec®, zien we dus niet als concurrenten.''

En de andere twee hulpmiddelen...?

,,De doppenspoeler is een eenvoudig hulpmiddel waarmee doppen op de fustreiniger kunnen worden schoongemaakt. Deze is de afgelopen jaren - veelal via distributeurs van gewasbeschermingsmiddelen - onder telers uitgedeeld.
Behoorlijk wat geavanceerder is easyFlow, een relatief nieuw systeem waarmee middelen op een zeer veilige manier in de tank kunnen worden gebracht. Het afgelopen seizoen heeft easyFlow bij 15 bedrijven in verschillende sectoren proefgedraaid. Daaruit is gebleken dat het systeem op zich goed werkt, maar praktisch gezien nog een aantal aanpassingen nodig heeft voordat het breed en 'compatible' in de praktijk kan worden uitgezet. Aan die aanpassingen werken we nu samen Agrotop, de fabrikant die het systeem feitelijk ontwikkeld heeft.
Zelf denk ik dat een systeem als easyFlow de komende jaren gemeengoed zal worden op de spuit. Voor een aantal middelen zal namelijk de voorwaarde worden gesteld dat gebruikers fysiek niet in aanraking moeten kunnen komen met het product. Op dit moment is er nog niets concreet, maar ik ga er vanuit dat zo'n etiket er binnen drie tot vijf jaar zal zijn.''

Tot slot: wat doet Bayer om de veiligheid van gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen te waarborgen?

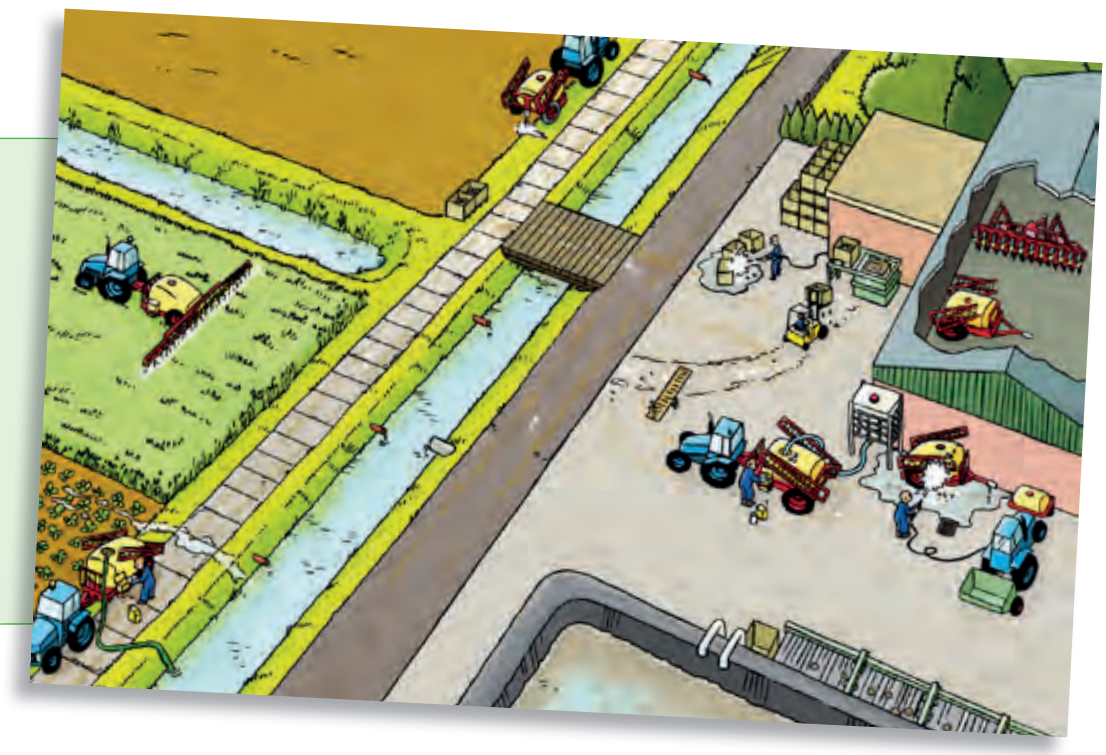
,,Ronduit veel; dat durf ik best te stellen. We hebben bijvoorbeeld een dresscode-tool. Dat houdt in dat we voor elk middel van Bayer en voor elke toepassing een beproefd en duidelijk omschreven plan hebben voor maximale persoonlijke bescherming.
Tijdens bijeenkomsten proberen we telers op een praktische manier te wijzen op het belang van een goede persoonlijk bescherming. Dat doen we onder meer met een fluoriserende merker, die elk spettertje middel op kleding, handen of gezicht zichtbaar maakt. Als we telers vragen om op hun eigen manier even een gesimuleerde verstopte dop te reinigen, dat gebeurt dat vaak alleen met handschoenen aan. Als ze daarna in en donkere ruimte zien waar het middel vervolgens allemaal terecht is gekomen, dan blijft dat toch wel even in de hoofden hangen...''

DOE DE ERFEMISSIESCAN!

Afspoeling van gewasbeschermingsmiddelen vanaf het erf is een van de belangrijkste bronnen van emissie naar oppervlaktewater, zo blijkt uit metingen van waterschappen. De organisaties van de Toolbox Emissiebeperking (LTO Nederland, Nefyto, Agrodis, Unie van Waterschappen) hebben daarom een speciale erfemissiescan ontwikkeld. Het invullen van de scan maakt binnen een paar minuten duidelijk waar (nog) mogelijkheden liggen om de belasting van het oppervlaktewater verder te verminderen.

WETEN HOE U OP UW BEDRIJF DE BELASTING VAN HET OPPERVLAKTEWATER KUNT VERMINDEREN?

VUL DE ERFEMISSIESCAN IN OP WWW.ERFEMISSIESCAN.NL

VERVOLG VAN VOORPAGINA

'Percentage drift moet nóg verder omlaag'

Een belangrijk doel binnen het onderzoek is om de driftreductie nog verder op te schroeven, liefst boven de 99 procent. Wenneker erkent dat dit best een uitdaging is, niet alleen binnen het huidige onderzoek, maar - op termijn - ook voor de telers zelf. ,,Als je kijkt wat we op dit vlak de afgelopen jaren bereikt hebben, dan is dat eigenlijk al best veel. Met een goede doppenkeuze is 90% driftreductie nu voor bijna iedereen haalbaar. Maar er kan nog veel meer. In combinatie met de beste spuittechniek en aangepaste luchtondersteuning komen we nu al rond de 99 procent. Hopelijk kunnen we met ons onderzoek goede handvatten bieden om dit praktijkbreed te realiseren.''

Vogens de onderzoeker komt de genoemde driftreductie van 99 procent niet zomaar uit de lucht vallen. ,,De eisen rondom het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zullen de komen jaren steeds zwaarder worden. Nu moeten langs oppervlaktewater vaak al maatregelen worden genomen om de spuitdrift met 90% te verminderen. En er zijn ook al middelen waarvoor de spuitdrift met 95 of zelf 99% teruggebracht moet worden. Willen we belangrijke middelen voor de toekomst behouden, dan zullen we naar maximale driftreductie moeten streven. Die 99 procent moet dus ook echt werkelijkheid worden.''

Marcel Wenneker is onderzoeker bij PPO Fruit in Randwijk

'DIE 99 PROCENT DRIFTREDUCTIE MOET WERKELIJKHEID WORDEN'

Depositiepatronen vaststellen

In de eerste fase van het onderzoek - dat nu plaatsvindt - worden van de spuitmachines de depositiepatronen van de spuitvloeistof in de fruitbomen vastgesteld. Alle vier de fabrikanten hebben daarvoor hun 'beste' model beschikbaar gesteld. In het onderzoek worden de luchtstromen en de daarbij horende deposities van de vier modellen nauwkeurig geanalyseerd, ondermeer door er driedimensionale voorstellingen van te maken. Met behulp van anemometers *(windmeters, red.)* worden datasets samengesteld, waarmee uiteindelijk zeer nauwkeurig de richting en snelheid van de uitgeblazen lucht kan worden weergegeven. ,,Nu al zien we enorme verschillen tussen de verschillende modellen. Sommige blazen de lucht er vrijwel lineair uit, bij andere is er sprake van heel veel turbulentie. Dat maakt de depositiepatronen behoorlijk verschillend. Ook kunnen we nu al wel zeggen dat sommige kleppen gewoon niet handig geplaatst zijn en dat de hoeveelheid lucht die gegeven wordt ook lang niet altijd efficiënt is. Verder zien we dat de ventilator - die altijd maar één kant op draait - een grote invloed heeft op de luchtverdeling en depositiepatronen links en rechts'', zo wil Wenneker al wel verklappen. Hij verwacht dan ook dat er bij alle vier modellen nog grote stappen zijn te maken voor wat betreft effectiviteit en driftreductie.

Hoewel het eerste doel is om met eenvoudige en betaalbare aanpassingen de spuittechniek te optimaliseren, ziet Wenneker nog wel meer technische mogelijk om de driftreductie verder op te schroeven. Zo kunnen met behulp van sensoren vrij gemakkelijk 'gaten' tussen en rondom de bomen worden gedetecteerd, waar dus ook niet gespoten hoeft te worden. Nog een stap verder is om via lasertechniek de gewaskarakteristieken vast te leggen, waardoor de spuit ook echt alleen maar dáár spuit waar het nodig is. ,,Met dit soort precisietechnieken kunnen we niet alleen het percentage drift, maar ook de hoeveelheid middel nog fors verlagen'', zo is zijn overtuiging.

In het onderzoek worden van verschillende spuitmachines de depositiepatronen van de spuitvloeistof vastgesteld.

Middelen onder de loep

Behalve van de machinefabrikanten, wordt ook de nodige inzet van de middelenfabrikanten verwacht. ,,Zij zijn er immers ook erg bij gebaat dat hun middelen op de markt kunnen blijven en dat het gebruik ervan maatschappelijk geaccepteerd blijft'', zo benadrukt Wenneker. Belangrijke vraagstukken waar de fabrikanten zich over moeten buigen zijn: hoeveel middel heb je daadwerkelijk nodig voor een goede biologische effectiviteit? En: wat is de ondergrens bij toepasssing met bepaalde technieken? De onderzoeker erkent dat dit soms een spanningsveld oplevert, niet alleen vanuit commercieel oogpunt, maar ook met het oog op betrouwbaarheid en zekerheid van de toepassing. ,,Toch zal iedereen aan de bak moeten, omdat onnodige (over)doseringen straks gewoon niet meer getolereerd worden. Bij herbeoordeling van middelen wordt al veel kritischer gekeken naar de effecten op het milieu. Zo wordt ook het effect van middelen op niet-doelwitorganismen buiten de boomgaard meegenomen in de beoordeling. Op basis daarvan zullen er naar verwachting ook weer middelen afvallen.''

Optelsom van maatregelen

Zelf ziet Wenneker het wel voor zich dat belangrijke middelen op termijn via een 'optelsom' van driftreducerende maatregelen binnenboord kunnen worden gehouden. Dus: als voor een bepaalde toepassing 99% driftreductie vereist is, moeten telers met een eigen pakket maatregelen - spuittechniek, doppenkeuze, teeltvrije zone e.d. - dit percentage kunnen opbouwen. Volgens de onderzoeker wordt hier nu ook al 'verkennend' over gesproken door een aantal partijen, waaronder het Ctgb. ,,Als sector is het daarom belangrijk dat we de komende jaren gedetailleerde informatie over driftreductie via diverse maatregelen, verbeterde toedieningstechnieken en middelen aan kunnen dragen. Met dit grootschalige onderzoek proberen we daar een grondige en degelijke bijdrage aan te leveren.''

In de rubriek Mens & Werk laten we mensen aan het woord die zich op een bijzondere manier inzetten of verdienstelijk maken voor hun vak (en vakgenoten). Dit jaar - 2016 - richten we ons op onderzoeksinstellingen. Met welke thema's houden zij zich bezig? En: wat zien zij als grootste knelpunten? In deze aflevering: Marcel Wenneker, onderzoeker bij Wageningen UR (PPO Fruit).

Onze nieuwe website agro.bayer.nl is live!

- Alle productinformatie snel benaderbaar
- Informatie handig geordend en direct toegankelijk per gewas
- Uitgebreide beschrijvingen van ziekten, plagen en onkruiden in het Diagnose Centrum
- Geordend naar gewas met relevante productaanbevelingen
- Handige overzichten over toelatingen
- Artikel- en transportinformatie snel te downloaden
- Geoptimaliseerd voor mobiel, tablet, laptop en desktop.

,,In proeven heeft Serenade vanaf het begin een zeer consistente lijn laten zien voor wat betreft de bestrijding van vruchtrot. Daardoor kunnen we er nu meteen vol mee aan de slag.''

Aryan van Toorn,
coördinator/adviseur bij CAF.

,,We hebben aanwijzingen dat mei en juni de gevaarlijkste maanden zijn voor zwartvruchtrot. Dus wacht niet tot je de eerste symptomen ziet, want dan ben je te laat.''

Ferdy Tolhoek,
adviseur gewasbescherming bij CAF.

,,Een sluitende oplossing voor de Suzuki-fruitvlieg in kersen hebben we nog niet. Maar qua kennis en technische mogelijkheden zijn we wel weer een stuk verder dan vorig jaar.''

Tonnie van Kessel, technisch adviseur bij AgroBuren.

,,Willen we belangrijke middelen voor de toekomst behouden, dan zullen we naar maximale driftreductie moeten streven. Die 99 procent moet dus echt werkelijkheid worden.''

Marcel Wenneker, onderzoeker bij Wageningen UR (PPO Fruit).

COLOFON

Concept en realisatie:
- Bayer CropScience SA-NV

Vormgeving en opmaak:
- Claudia Roorda

Fotografie:
- Bayer CropScience SA-NV

Drukwerk:
- HH Global

Dit is een uitgave van:
Bayer CropScience SA-NV
Energieweg 1
P.O. Box 231
NL-3640 AE Mijdrecht

Onze gebruiksadviezen, zowel mondeling als schriftelijk verstrekt, berusten op uitgebreide proefnemingen. Wij adviseren naar beste weten volgens kennis van zaken van dit ogenblik, echter zonder daarvoor aansprakelijkheid op ons te nemen, omdat opslag/bewaring en toepassing zich aan onze controle onttrekken. Beschrijvingen van een product, resp. gegevens over de eigenschappen daarvan betekenen niet, dat verantwoordelijkheid wordt gedragen bij eventuele schade. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie.

Science For A Better Life

Terug in de tijd

West-Friesland, 25 maart 1941: 'Fruitteler bespuit zijn fruitbomen met een bestrijdingsmiddel tegen de rupsen.'

Foto: Nationaal Archief/Spaarnestad Photo/fotograaf onbekend

Puzzel mee en win een diner voor twee!

Houdt u van lekker eten en drinken in een goed restaurant?
Los dan de onderstaande woordzoeker op!
Uit de goede inzendingen worden drie winnaars getrokken.
Zij krijgen elk een dinerbon ter waarde van € 150.

De woorden hieronder zitten horizontaal, verticaal en diagonaal in alle richtingen in de puzzel verstopt. Ze kunnen elkaar overlappen. Zoek ze op en streep ze af. De overgebleven letters vormen achter elkaar gelezen de oplossing.

APPEL	ELSTAR	MEELDAUW	SCHIMMELS
BACTERIE	ERWINIA	MIJT	SEIZOEN
BEWARING	FRUITMOT	NECTRIA	TELER
BLAD	INSECT	OOGST	VLO
BOTRYTIS	KERS	PEER	VRUCHT
DOYENNE	LUIS	PLUKKEN	
DRIFT	LUNA	RESISTENTIE	

BON

Naam: .....

Adres: .....

Postcode/ Plaats: .....

Aantal hectare appel en peer: .....

.....

De oplossing van de woordzoeker is: .....

.....

Stuur de ingevulde bon uit deze krant in een ongefrankeerde envelop naar:

Bayer CropScience SA-NV
T.a.v.: Fruitteelt Koerier
Antwoordnummer 55074 - 3640 WB Mijdrecht

Actievoorwaarden:
Deze prijsvraag loopt van 1 t/m 30 april 2016. Uit de goede inzendingen worden drie prijswinnaars getrokken. Deze prijswinnaars krijgen tussen 1 en 15 mei bericht. Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.

S	E	R	E	B	E	W	A	R	I	N	G	R	N
A	D	E	E	V	R	U	C	H	T	E	E	N	N
E	I	R	E	T	C	A	B	I	E	S	T	N	N
E	N	N	E	Y	O	D	T	U	I	S	C	E	E
W	E	K	IJ	D	A	L	B	S	C	R	E	K	C
K	O	S	R	P	K	E	T	H	L	E	S	K	T
G	E	I	W	R	S	E	I	Z	O	E	N	U	R
A	F	U	E	O	N	M	R	S	B	P	I	L	I
T	V	L	O	T	M	E	IJ	S	L	E	P	P	A
S	E	G	I	E	T	O	M	T	I	U	R	F	C
T	S	E	L	H	E	R	E	R	W	I	N	I	A
T	M	S	I	T	Y	R	T	O	B	I	N	A	G

© www.puzzelpro.nl